فصلنامه مطالعات حقوق
Journal of Legal Studies
شماره سی ام. بهار ۱۳۹۸، صص ۲۲۱-۲۰۵ Vol 3. No 30. 2019, p 205-221
شماره شاپا (۲۵۳۸-٦۳۹٥) ISSN: (2538-6395)

پیشگیری رشد مدار از هرزه نگاری اطفال و نوجوانان در فضای سایبر

دکتر بهروز ساکی[۱]. احسان امرایی فر[۲]. مریم درویشی[۳]. زینب سرخه[٤]
۱. استادیار دانشگاه آزاد حقوق جزا و جرم شناسی دورود. ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود. ایران
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود. ایران
٤. دانشجوی کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه دورود. ایران

چکیده
امروزه با پیشرفت فن‌آوری و استفاده هرچه بیشتر از وسایل ارتباط جمعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی امکان انجام جرایم علیه عفت عمومی به نحو چشم‌گیری افزایش یافته که یکی از دلایل این افزایش را می‌توان عدم برخورد مناسب با این پدیده و ارائه راهکاری مناسب در این زمینه است. هرزه‌نگاری کودکان در سالهای اخیر به تهدید فزاینده جهانی تبدیل شده است. عواملی چون سهولت دسترسی به اینترنت، محیط امن فضای مجازی و پنهان ماندن هویت مجرم، توزیع سریع و کم هزینه، نقش مهمی در این افزایش داشته است. روش تحقیق در این مقاله با روش تحقیق تحلیلی – توصیفی به صورت کتابخانه‌ای از طریق فیش برداری به واکاوی پیشگیری رشد مدار در برخورد با هرزه نگاری اطفال و نوجوانان پرداخته است. نتیجه و یافته های این مقاله در صدد آن است که با ارائه برنامه‌ی پیشگیری رشد مدار که هدف این برنامه این است که اطفال و نوجوانان بزهکار و منحرف را از طریق آموزش به مسیری رهنمون سازد که در آینده زندگی ضد اجتماعی تکرار نکنند. که خانواده مهمترین مرکز ثقل این برنامه می باشد.

واژه‌های کلیدی: هرزه نگاری، اطفال و نوجوانان، پیشگیری، فضای سایبر

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

مقدمه

در عصر جهانی شدن، مهم ترین ویژگی های جامعه اطلاعاتی و ارتباطاتی عبارتند از: تبدیل شدن اطلاعات به مرکز تصمیم گیری، کاستن از محدودیت زمانی و مکانی، فراگیری تأثیرات فناوری‌های جدید، سرعت، تمرکززدایی، تنوع بخشی و انبوه زدایی، انعطاف پذیری و شفافیت و علنی بودن (کرامتی معز؛ صدر و مقدم ۱۳۹۶: ۳۸) فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطاتی در توسعه دموکراسی، مهار قدرت و سیاستمداران، گسترش آزادی و حقوق بشر و همبستگی مثبت نقش بسزایی داشته اند؛ لیکن در کنار این تأثیرهای مفید، تضعیف تهدید نرم ارزشهای اخلاقی و سنتی، نابرابری و انواع شکاف، سودجویی، تعاملات نامناسب و ناشناخته و پرریسک و. . را نیز به همراه داشته است. جرایم سایبری منافی عفت، از خطیرترین جلوه های تهدید نرم علیه امنیت اخلاقی جوامع ارزشی نظیر ملت ایران است.

ویژگی دیگری که جرایم شبکه‌های اجتماعی را از جرایم سنتی متمایز می سازد، امکان ارتکاب این نوع جرایم در فضایی فرا ملی است؛ فرا ملی بودن این فضا به این معناست که در مواجهه با جرایم سایبری - بر خلاف جرایم سنتی - با هنجارها و باورهای مشترکی روبرو نیستیم تا عمل ارتکابی به اتفاق عموم جامعه، ضد هنجار تلقی شود بلکه عمل ارتکابی در این فضا، در ترازوی هنجارها و باورهای متفاوتی سنجیده می‌شود؛ بنابراین این امکان وجود دارد که آنچه بر اساس فرهنگ و هنجارهای مردم یک جامعه (کشور) خلاف اخلاق و جرم محسوب می شود بر اساس فرهنگ و هنجارهای جامعه ای دیگر، ارزش و مورد قبول عامه مردم آن باشد. کودکان در طول تاریخ قربانی خاموش انواع خشونت و آزار جسمانی، جنسی و روانی بوده اند .بر اساس ماده ۱۹۲، ۱۹۳ و ۱۹۵ قانون حمورابی، فرزندی که به پدر خود احترام شایسته و مقتضی نمی‌گذاشت به مجازات بسیار سختی محکوم می شد(**18**: **2001Clon & Colon19**) کودکان دختر در بابل و روم باستان وقف معابد شده و مورد سوء استفاده جنسی قرار می‌گرفتند. در بره های از تاریخ، دربار پادشاهان ایران برای سوء استفاده جنسی از پسران؛ روسپی خانه‌هایی دایر کرده بودند (قهفرخی، ۱۳۸۳ :۱۷).

هرزهنگاری کودک، یکی از اشکال خشونت واستثمار جنسی و مسأله ای نگران کننده از منظر حقوق بشر است. اگرچه نخستین تصاویر اندام برهنه انسان، در نقاشی‌های درون غار و پس از آن در آثار کلاسیک نقاش های یونان، روم، چین و هند باستان به تصویر کشیده شد (معاونت آموزشی قوه قضائیه، ۱۳۸۹ :۱۰). اما پدیده هرزه نگاری و تهیه تصاویر هرزه نگارانه با تهیهٔ کتابچه های آموزش روابط جنسی در اواسط قرن ۱۵ میلادی در چین پا به عرصه وجود گذاشت. و با پیدایش رسانه های دیداری و شنیداری و گسترش روز افزون اینترنت و تکنولوژی های ارتباطی در دنیای معاصر رواج بسیار یافته است. دنیای مجازی با پنهان نگاه داشتن هویت عاملان هرزه نگاری، محیطی امن برای تهیه و پخش محتویات هرزه نگارانه و انتخاب کودکان قربانی ایجاد نموده و باعث افزایش دامنهٔ فعالیت عاملان می گردد. سالانه ۱۰ الی ۱۰۰ هزار کودک از گروه‌های مختلف سنی و حتی نوزادان، مورد استثمار هرزه

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

نگاران قرار می گیرند. بر اساس پژوهشی در سال ۲۰۰۹ میلادی، در آمریکا ۸۳ درصد از دارندگان هرزه نگاری تصاویر کودکان ۶ تا ۱۲ سال، ۳۹ درصد تصاویرکودکان ۳ تا ۵ سال و ۱۹درصد نیز تصاویر نوزادان و خردسالان زیر ۳ سال را جمعآوری کرده بودند. متأسفانه ماهیت پنهانی آزار و استثمار جنسی کودکان و عدم پذیرش فرهنگی افشای آن در برخی از کشورها از جمله ایران، منجر به عدم تعقیب کیفری و اتخاذ اقدامات مقتضی؛ و در نتیجه تداوم و تکرار بزه می گردد.

۱-تعریف فضای سایبر

در منابع موجود آمده است که واژه سایبر از لغت یونانی **keybermetes** به معنای سکاندار یا راهنما مشتق شده است و نخستین بار اصطلاح سایبرنتیک۱توسط ریاضیدانی به نام نوربرت وینر۲در کتابی با عنوان «سایبرنتیک و کنترل» در ارتباط بین حیوان و ماشین در سال ۱۹۸۴ به کار برده شد.

سایبر پیشوندی است برای توصیف یک شخص، یک شیء، یک ایده و یا یک فضا که مربوط به دنیای رایانه و اطلاعات است. در طی توسعه اینترنت واژههای ترکیبی بسیاری از کلمه سایبر به وجود آمده است که به تعدادی از آنها اشاره میکنیم: فضای سایبر، شهروند سایبر۳، پول سایبر۴، فرهنگ سایبر۵. بعضی معتقدند که واژه فضای سایبر را اولین بار ویلیام گیبسون در کتاب رمان نئورامانسر در سال ۱۹۴۸ به کار برده است که در آن فضای مذکور را به عنوان موطن دادهها و اطلاعات موجود در یک آینده دور تاریک توصیف میکند. (البوعلی، ۱۳۹۲).

فضای سایبر در معنا به مجموعههایی از ارتباطات درونی انسانها از طریق رایانه و وسایل مخابراتی بدون در نظر گرفتن جغرافیای فیزیکی گفته میشود. یک سامانه آنلاین۶نمونهای از فضای سایبر است که کاربران آن میتوانند از طریق ایمیل با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. بر خلاف فضای واقعی در فضای سایبر نیاز به جابجاییهای فیزیکی نیست و کلیه اعمال فقط از طریق فشردن کلیدها یا حرکات ماوس صورت میگیرد. این عدم جابجایی فیزیکی، محققان را واداشت که به مطالعهی برخی شباهتهای فضای سایبر با حالتهای ناهشیاری بخصوص حالتهای ذهنی که در رویاها ظاهر میشوند بپردازند. پژوهشگران از گفتههای یکی از رهبران بزرگ ذِن به نام چانگ تزو۷برای تحقیقات خود در زمینه کشف شباهتهایی بین فضای سایبر و رویا بهره جستهاند. گفته میشود که: چانگ تزو شبی در خواب میبیند که یک پروانه شده است وقتی

---

1. Norbert wiener

۲. سایبرنتیک علم مطالعه و کنترل مکانیزمها در سامانههای انسانی و ماشینی، ماشین و رایانههای است مانند سامانه عصبی در موجودات زنده و توسعه سامانههای معادل آنها در وسایل الکترونیکی و مکانیکی است. سایبرینتیک تفاوتها و شباهتهای میان سامانههای زنده و غیر زنده را مقایسه کرده است. (فضلی، ۱۳۹۱)

3. Cyber citizen
4. Cyber cash
5. Cyber culture
6. Online
7. Chuang Tzu

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

بیدار می‌شود با خود می‌اندیشد آیا من مردی هستم که خواب می‌بیند پروانه شده است یا اینکه پروانه‌ای هستم که اکنون خواب می‌بیند یک مرد شده است. (زندی، ۱۳۸۹).

روند کاری یک کاربر رایانه در فضای سایبر دقیقاً نوعی یکی شدن یا محو شدن در درون واقعیتی متفاوت یعنی واقعیتی مجازی که ورای قوانین و واقعیت‌های ملموس است می‌باشد که کاربر رایانه در هنگام کار در فضای مجازی با آن یکی می‌شود. بنای محیط سایبر را چند سالی بیشتر نیست که متخصصان فناوری اطلاعات مورد استفاده قرار می‌دهند و در همین چند سال آنچنان مقبولیتی یافته که اغلب از محیط‌های الکترونیکی که با داده کار می‌کند به عنوان سایبر یاد می‌شود، در واقع واژه سایبر به همه محیط‌هایی اشاره دارد که اساس فعالیت آنها بر مبنای پردازش است و طبق سامانه صفر و یک کار می‌کنند. واژهٔ رایانه‌ای به‌گونه‌ای دقیق و جامع نمی‌تواند گستردگی این محیط را نشان دهد زیرا بسیاری از ابراز و وسایل امروزی با داده‌هایی کار می‌کنند که اساساً به آنها رایانه‌ای اطلاق نمی‌شود. برای نمونه یک سامانه ضبط و پخش صوتی الکترونیکی رایانه نیست ولی به طور کلی در زیر مجموعه جهان سایبر قرار می‌گیرد.

در فارسی واژهٔ سایبر را به مجاز و مجازی ترجمه کرده‌اند. این ترجمه گویای دقیق این واژه نیست. مجاز در برابر حقیقت به کار می‌رود و در زبان انگلیسی معادل واژهٔ **virtual** است از سویی دیگر محیط سایبر محیطی است حقیقی و واقعی و نه دروغین و مجازی، در واقع جهان سایبر هر چند به شکل مادی و ملموس احساس شدنی نیست. اما همانگونه که به اطلاعات ناشی از امری نمی‌توان عنوان مجازی داد به جهان سایبر نیز نمی‌توان مجاز و مجازی اطلاق کرد.

همانگونه که بیان شد مفهوم سایبر گسترده و مصادیق آن بی‌شمار است از این رو به توصیه متخصصان و دانشمندان صاحب نام این رشته یافتن لغت معادل و یا ترجمهٔ آن به زبانهای دیگر، مجاز نمی‌باشد. چرا که به عقیدهٔ این صاحبنظران با توجه به بسط مفهوم لغوی این واژه در سطح بین‌المللی، این واژه تبدیل به یک لغت بین‌المللی شده است و ترجمه آن و یا یافتن معادلی برای آن ممکن است دایرهٔ شمول و مفهوم آن را محدود نماید. لذا توصیه می‌شود که همانگونه که لغت «تلفن» در سطح بین‌المللی یکسان بوده و در تمامی نقاط دنیا به یک معنی و لفظ مشترک بکار می‌رود. لغت سایبر نیز به یک لفظ و معنی مشترک بین‌المللی استعمال شود. (باستانی، ۱۳۹۱، ۶۳). از این رو سعی می‌شود که در این پایان‌نامه واژهٔ سایبر بدون ترجمه و در همان لفظ بین‌المللی بکار رود.

از حیث اصطلاحی فضای سایبر به مجموعه محیط‌هایی همچون اینترنت گفته می‌شود که اشخاص در آنها از طریق رایانه‌هایی متصل به هم با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. (عالی‌پور، ۱۳۹۰، ۴۲). با این حال، زمانی که بزرگی فضای سایبر بگونه‌ای می‌باشد که با جهان کنونی برابری می‌نماید و به عنوان دنیای جدید معرفی می‌شود؛ دارای تعاریف فراوانی خواهد بود.

برجسته‌ترین تعاریف از فضای سایبر بر مبنای زیر ارائه شده‌اند:

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

۱- فضای سایبر بر مبنای گستره‌ی آن: نشان دهنده‌ی این است که فضای سایبر در اصل، جهان سایبر است که در عرض جهان فیزیکی مطرح شده است؛ این تعریف صرفاً می‌تواند جنبه‌ای ادبی و در برخی موارد جنبه‌ی جرم شناختی داشته باشد تا با بیان بایسته‌ها و مقتضیات چنین فضای عنان گسیخته و پهناوری، بتوان درک صحیحی از علت وقوع جرم و شناخت مجرمین داشت و گرنه این تعریف کمتر مورد توجه می‌باشد و ویژگی‌های عینی و ملموس این فضا را هویدا نمی‌سازد.

۲- فضای سایبر بر مبنای کارکرد آن: فضای سایبر به جهت محتوایی که در آن قرار دارد، فضای اطلاعات نیز نامیده می‌شود. این تعریف هر چند این مزیت را دارد که بر رکن اساسی این فضا یعنی اطلاعات انگشت می‌گذارد و اهمیت محتوای آن را می‌نمایاند با این حال بیشتر تأکید بر ایستای فضای سایبر دارد تا پویایی و قابلیت‌های فراوان آن. در حالیکه این قابلیت را یک سامانه رایانه‌ای هم به تنهایی دارا است.

۳- فضای سایبر بر مبنای ماهیت آن: در این تعاریف فضای سایبر را با دید سخت افزار نگریسته و آن را تشکیل یافته از اتصال بی‌شماری از رایانه‌ها و سامانه‌ها می‌دانند. در واقع خشت اول فضای سایبر پراکندگی سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی همه‌ی کشورها و همه‌ی نقاط جهان است تا با اتصال آنها با همدیگر، فضای سایبر نمود یابد. (عالی‌پور، ۱۳۹۰).

بنابراین فضای سایبر همان فضای مجازی و بیکرانی است که از طریق اتصال شبکه‌های رایانه‌ای به هم به وجود آمده است. پس با توجه به بررسی معیارهای مختلف از تعریف فضای سایبر می‌توان گفت که فضای سایبر، محیطی تشکیل یافته از سامانه‌ها و شبکه‌های ارتباطی متصل به هم است که قابلیت هر نوع رفتار متناسب با محیط مبادله‌ی داده، ذخیره و انتشار اطلاعات را دارد.

۲- مفهوم اطفال

در این راستا نویسندگان برخی معانی قابل‌توجه برای عباراتی نظیر طفل، کودک، صغیر، نوجوان، حمل و. . آورده‌اند. به‌عنوان‌مثال دکتر محمد معین در کتاب فرهنگ فارسی خود معنای لغوی جنین را منطبق بر هر چیز پوشیده و مستور و موجودی که پس از لقاح تخمک حاصل می‌شود ولی هنوز دوران رشد خود را در داخل پوسته تخمک یا رحم مادر می‌گذراند، می‌داند؛ همچنین معنای لغوی طفل را بچه، کودک، نوزاد و معنای کودک را کوچک، صغیر، فرزندی که به حد بلوغ نرسیده و صغیر را خرد و کوچک دانسته‌اند. (معین، ۱۳۸۷: ۵۸).

۲-۱- مفهوم طفل از دیدگاه حقوقی

در ماده ۱ کنوانسیون حقوق کودک، تمام افراد زیر ۱۸ سال، کودک تلقی شده است، مگر اینکه به موجب قوانین لازم‌الاجرای هر کشور سن پایین‌تری در نظر گرفته شود. این کنوانسیون در سال ۱۹۸۹ به تصویب

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسیده و در تاریخ ۱۳۷۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. مطابق ماده یک پیمان‌نامه حقوق کودک، کودک به فردی اطلاق می‌شود که سن ۱۸ سالگی را تمام نکرده است، مگر اینکه سن بلوغ از نظر حقوق جاری در کشورهای مربوطه زودتر تعیین شده باشد. بر خلاف ارائه تعریف کودکی، شروع و آغاز دوران کودکی مکتوم مانده است و تعیین زمان شروع کودکی حائز اهمیت است. در بیانیه حقوق کودک ۱۹۵۹-۱۹۲۴، نقطه آغازین دوران کودکی معیّن نشده است. اما در مقدمه کنوانسیون ۱۹۵۹۵ حقوق کودک، حوائج فکری و جسمانی فرد نابالغ و حمایت‌های قانونی پیش از تولد اشاره شده است (عبدالهی، ۱۳۹۶: ۲۰).

لذا رویّه یکسانی برای آغاز دوران کودکی توسط کشورها اتخاذ نشده است. با این حال، برخی کشورها دوران کودکی را مرحله تولد یا انعقاد نطفه می‌دانند. کمیته حقوق بشر نیز در میثاق بین‌المللی حقوق سیاسی و مدنی تأکید دارند که دولت‌ها نمی‌توانند سن حمایت کودک را به طور نامعقول پایین بیاورند. کمیته حقوق کودک نیز بر تعیین حداقل سنی کودکان توسط قانونگذار تأکید کرده است و از افزایش سن حمایت کرده است. در بسیاری از کشورها فرض این است که با ازدواج، کودک به بلوغ می‌رسد و لذا دختران که در سن پایین‌تری از پسران ازدواج می‌کنند، لطمه بیشتری خواهند دید. برای تعریف دوران کودکی با مراجعه به قوانین ایران نمایان می‌گردد که این موضوع در هیچ ماده قانونی ذکر نشده است و بر اساس مواد ۱۲۰۷ و ۱۲۱۰ قانون مدنی پایان کودکی ۹ و ۱۵ سال ذکر شده است. از دیدگاه حقوقی، کودک به شخصی گفته می‌شود که آمادگی جسمانی و روانی لازم را برای زندگی اجتماعی نداشته باشد. برخی از حقوقدانان نظر دارند که «صغیر کسی است که از لحاظ سنی به نمو روحی و جسمی لازم نرسیده است» (امامی، ۱۳۹۱: ۲۴۳) و به عقیده گروهی بر اساس فقه صغیر کسی است که به سن بلوغ نرسیده است و در تعریف بلوغ رسیدن طفل به احتلام در مردان و حیض یا حمل را در دختران می‌دانند. از نظر حقوقی صغیر ممیّز کسی است که توانایی تشخیص عقود و ایقاعات را دارد و سود و زیان معاملات را می‌داند و غیر ممیّز برعکس این است.

با تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، به موجب ماده ۱۴۶، افراد نابالغ در صورت ارتکاب جرم مبرّی از مسئولیت کیفری هستند و طبق تبصره این قانون «. . . طفل کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده باشد». در نهایت باید گفت که بر اساس ماده یک بخش اول کنوانسیون جهانی کودک ۱۹۸۹، کودک فرد انسانی زیر ۱۸ سال است و با توجه به الحاق ایران به این کنوانسیون، منظور ما از کودک اشخاص زیر ۱۸ سال است.

لذا بدین ترتیب ملاحظه می شود که در قانون جدید مجازات اسلامی تحت تأثیر رویکردهای بین المللی و از جمله کنوانسیون بین المللی حقوق کودک به اشخاص زیر ۱۸ سال طفل، کودک و یا نوجوان اطلاق می‌گردد. بنابراین در این تحقیق طفل و یا نوجوان و یا کودک در اصطلاح حقوقی در یک معنی به کار

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

رفته است و به اشخاص زیر ۱۸ سال اطلاق می‌شود. هرچند که از دیدگاه روان شناسی و جامعه شناسی میان اصطلاحات کودک، نوجوان و طفل تفاوت های بارزی وجود دارد.

لازم به یادآوری است که براساس مبانی فقهی سن بلوغ براساس سنین ۱۵ سالگی در مورد پسران و ۹ سالگی در مورد دختران، تعیین و مشخص شده است؛ با این وصف در قانون جدید مجازات اسلامی اشخاص بالغ زیر ۱۸ سال نیز به کودکان ملحق شده است. بدین ترتیب قانون گذار در وضع این حالت به موازین فقهی و بین المللی عنایت داشته است.

۲-۲- مفهوم طفل از دیدگاه جرم‌شناسی

از دیدگاه جرم‌شناسی طفل هر فرد انسانی است که پایین‌تر از هجده سال سن قرار داشته باشد، مگر اینکه تحت قانون منطبق بر اطفال، اکثریت زودتر به بلوغ برسند؛ جرم شناسان عموماً معتقدند که دوران زندگی با توجه به رشد جسمی و روانی افراد به دوره طفولیت، نوجوانی، جوانی، بزرگ‌سالی و پیری تقسیم می‌شود. در دوره طفولیت تا سن نه‌سالگی با رشد جسمی و روانی، شخصیت طفل تکوین یافته و بین نه تا دوازده‌سالگی دوره تکامل عقلانی و منطبق شدن با وضع محیط و دوره‌ی ثبات آغاز می‌شود. دوره نوجوانی که دشوارترین دوران حیات انسان ازنظر تربیتی است، حدود سنی دوازده‌تا هجده سال را دربرمی گیرد. این دوره مرحله انتقال از دوران کودکی به دوران جوانی است (عبدالهی، ۱۳۹۵: ۸۸).

از دیدگاه جرم‌شناسی طفل یا نوجوان بزهکار فردی است که شخصیت وی در حال شکل‌گیری بوده و در جریان اجتماعی شدن است؛ درحالی‌که شخصیت بزهکار بزرگ‌سال، قبلاً شکل‌گرفته و چندان درخور تحول نیست (گسن، ۲۳۱:۱۳۹۲).

در این دیدگاه سه گروه از کودکان ناسازگار مطرح می‌شوند: کودکان بزهکار، کودکان منحرف و کودکان در معرض خطر کودک بزهکار از دیدگاه جرم‌شناسی طفلی است، معمولاً کودک زیر هجده سال، که مجموعه قوانین کیفری را نقض کرده و یا اینکه مرتکب جرمی نشده بلکه به‌طورکلی فردی ضد اجتماع و سرکش است و مرتکب اعمالی می‌گردد که اگر بزرگ‌سال مرتکب شود بزهکار شناخته نمی‌شود. مثل فرار از مدرسه و خانه، سرکشی و تمرد کودک منحرف هم طفلی است که رفتارش در یک برهه زمانی، نابهنجار باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۲:۱۳۹۳). ژرژ پیکا منحرف را فردی می‌داند که با رفتار، افکار و گفتار خود، از نمونه‌ها و هنجارهای شاخص گروه متبوع خود یعنی گروهی که او را با استناد همین هنجارها محاکمه می‌کند، فاصله می‌گیرد و دور می‌شود و با اکثریت اعضای گروه اجتماعی که هم‌نوا با هنجاری آن هستند مخالفت می‌ورزد اما به عقیده ایشان عنوان هنوز بر او صادق نیست. بلکه ازآنجاکه هر گروه دارای مقداری آستانه تحمل و حاشیه گذشت و مدارا هست، تنها زمانی که فرد از بعضی محدوده‌ها و خط‌های متغیر گروه عبور کند و به‌عنوان منحرف طرد شود، در این صورت به‌عنوان بزهکار شناخته می‌شود (ژرژ پیکا، ۲۹:۱۳۹۰).

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

به عقیده جامعه شناسان کودکی که رفتارش برخلاف هنجارها و نرم‌های اجتماعی باشد، منحرف خوانده می‌شود. مثل کودک شرور. در حقیقت مرجع اینکه فعل و رفتاری جرم خوانده شود، قانون است. درصورتی‌که معیار برای سنجش انحراف آمیز بودن یک رفتار، جامعه و باورهای اجتماعی است؛ همچنین کودکانی که از نیازهای اساسی چون تغذیه و آموزش محروم‌اند و در معرض سوء رفتار جسمی و جنسی یا مجازات غیرمنصفانه قرار دارند و از کمک و حمایت قانونی محروم‌اند، کودکان در معرض خطر نامیده می‌شوند (معظمی، ۵۶:۱۳۸۸).

۳- مفهوم هرزه‌نگاری

هرزه‌نگاری معادل فارسی واژه‌ی «پورنوگرافی» است. پورنوگرافی از ترکیب دو واژه‌ی یونانی تشکیل شده است؛ «**prone**» به معنای فاحشه و فاحشه بازی کردن و «**graphein**» به معنای نوشتن و تحریر کردن است. در فرهنگ واژگان فارسی به معنی بیهوده، بی‌فایده، عیاش، فاسد به کار می‌رود و «نگاری» (معین، ۱۳۶۳: ۴۸۰۴).

بنابراین معنای لغوی و ابتدایی پورنوگرافی عبارتست از فاحشه نگاری، تحریر و توصیف روسپی‌ها و به تعبیر فرهنگستان زبان و ادب فارسی، هرزه‌نگاری. اصطلاح پورنوگرافی، اصطلاح حقوقی نیست (**Dressler, 2002, 1028**)؛ بلکه متعلق به عالم هنر است که در طبقه‌بندی آثار هنری، برای تفکیک میان برخی تصاویر مکشوف و بی‌پرده‌ی جنسی از سایر تصاویر به کار می‌رود (**Lovel, 2002, 1012**). واژه‌ی روسپی یا هرزه صرفا به زن اطلاق نمی گردد بلکه هر فردی که در زمان معینی خود را در معرض ارضای جنسی بیش از یک نفر قرار دهد و از این راه، پول، هدیه یا موقعیت و مقامی کسب کند روسپی است (ملکی، ۱۳۸۵: ۵۹). بعضی از زنان، روسپی گری را حتی قبل از سن ۱۲ سالگی آغاز کرده اند و برای ۶۲ ٪، سن آغاز به این کار ۱۳ تا ۲۰ سالگی یعنی در دوران نوجوانی و جوانی بوده است، دورانی که علاوه بر تغییرات جسمانی چشمگیر فرد در صدد بر می‌آید که راه زندگی خود را پیدا کند، تجارب حاصل از زندگی خانوادگی، یادگیری‌ها، تخمینی که فرد از رویدادهای زندگی آتی خود می‌زند عناصر تعیین کننده‌ای در پیدا کردن این راه زندگی است. (علیایی زند، ۱۳۸۳: ۲۵). نوجوانان نسبت بزرگی از کل روسپیان را تشکیل می دهند، حدودا یک میلیون نوجوان در امر روسپی گری گرفتارند اغلب آن ها دخترند اما پسرها نیز به عنوان روسپی هم جنس گرا دیده می‌شوند، اغلب نوجوانان از خانواده‌های در هم شکسته و از هم گسسته اند و در کودکی از آن‌ها سوء استفاده جنسی شده یعنی بسیاری از آنان قربانی تجاوز بوده اند، بسیاری از نوجوانان از خانه فرار کرده اند و اسیر باندهای تجارت جنسی شده اند. (گیدنز، ۱۳۸۶: ۱۹۹) سه مقوله عمده کودکان روسپی که هم شامل پسران و هم دختران می‌شوند را می‌توان تشخیص داد :

فراری ها: چه آن‌هایی که خانه خود را ترک کرده‌اند و والدینشان به جستجوی آن‌ها بر نخواسته‌اند و چه کودکانی که مرتبا از خانه می گریزند. اما هر بار پیدا و به خانه بازگردانده می‌شوند.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

گردشی‌ها: که اساسا در خانه زندگی می‌کنند اما ایامی را بیرون از خانه سپری می‌کنند. برای مثال هر چند وقت یک‌بار چند شب به خانه نمی‌آیند.

اخراجی‌ها: که والدین آن‌ها نسبت به کارهای آن‌ها بی‌تفاوت اند یا عملا آن‌ها را طرد می‌کنند. (گیدنز، ۱۳۸۶، ۱۹۹)

۱-۳- انواع هرزه‌نگاری

هرزه‌نگاری ازیک منظر به انواع دیداری، شنیداری و قانونی تقسیم می‌شود.

۱-۱-۳- هرزه‌نگاری دیداری

هرزه‌نگاری دیداری که تجسم و ترسیم دیداری کودک و یا شخص بالغ به منظور تحریک و تشویق به فعالیت صریح جنسی، واقعی یا شبیه سازی شده، نمایش وقیحانه ارگان‌های جنسی به قصد ارضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین موضوعات و مواردی است.

۲-۱-۳- هرزه‌نگاری شنیداری

هرزه‌نگاری شنیداری که استفاده از صداهای محرک جنسی، واقعی یا شبیه سازی شده، به قصد ارضای جنسی کاربر، شامل تولید، توزیع و یا استفاده از چنین موضوعات و مواردی است، یکی از انواع هرزه نگاری است. آنچه در مورد هرزه‌نگاری شنیداری رایانه ای در استفاده ی نوجوانان و جوانان مورد بحث قرار میگیرد، عبارتست از: تولید، فروش، پخش ابزار سمعی و بصری، تشویق وفریب نوجوانان و جوانان به استفاده از سایت های هرزه نگاری و تحریک جنسی از طریق شنیدن اصوات مستهجن.

۳-۱-۳- هرزه‌نگاری قانونی

در مقابل آن دسته که هرزه‌نگاری را با دلایل خود ممنوع می‌دانستند دسته‌ی دوم از کشورها هم با توجه بر آزادی و حقوق بشر و توجه به نیازهای ضروری انسان، انقلاب جنسی و ایجاد خلاقیت‌های هنری و تحریک آمیز هرزه‌نگاری را به رسمیت شناخته و قانونی اعلام کردند.

٤-۱-۳- هرزه‌نگاری در اینترنت

یکی از جنبه‌های تاثیرات اجتماعی، اشاعهٔ مسائل غیراخلاقی، تصاویر مستجهن و دیگر اطلاعات مضر و منحرف کننده است. در یک بررسی کلی می‌توان دریافت که موضوعات شهوانی و هرزه‌نگاری در اینترنت فراوان و اغلب آزاد است. مطالعه‌ای که در سال ۱۹۹۹ صورت گرفت نشان داد که ۳۱ درصد از

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

کاربران متصل به اینترنت به سایت‌هایی اتصال داشته‌اند که مختص به سکس بوده است (بازرمن، ۲۰۰۶: ۲۶).

ساده‌ترین راه توزیع آثار هرزه‌نگاری در اینترنت قرار دادن این محصولات در وب سایت‌هاست. چراکه عادی‌ترین راه استفاده از اینترنت ورود به فضای مجازی و استفاده از این طریق است. از این‌رو استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری و حتی ذخیره کردن آثار هرزه‌نگاری اعم از عکس، فیلم، صوت یکی از شایع‌ترین روش‌های توزیع آثار هرزه‌نگاری در اینترنت است (اسکندرزاده شانجانی، ۱۳۸۹: ۲۲).

کسانی که از حقوق آزادی بیان برای ایجاد کنندگان سایت‌های هرزه‌نگاری دفاع می‌کنند ادعا دارند که هر کس می‌تواند تصمیم بگیرد که این صفحات را ببیند یا نه، اما برخورد اتفاقی با این سایت‌ها را نیز باید در نظر گرفت. بعضی از سایت‌های پورنو برنامه‌هایی را بدون اختیار و اجازهٔ کاربر روی کامپیوترهای خانگی نصب می‌کنند و کاربر را به طور اتوماتیک به سایت‌های دیگر در این زمینه هدایت می‌کنند و گاهی نیز ناخواسته مطالبی از طریق پست الکترونیک برای افراد ارسال می‌شود که سایت‌های پورنو را تبلیغ می‌کنند و یا حاوی تصاویر غیراخلاقی هستند.

٤- علل گرایش اطفال به استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی

کودکانی که با همکلاسی‌های خود گروه‌هایی در شبکه‌های اجتماعی همچون تلگرام تشکیل داده‌اند؛ کم نیستید و حتی می‌توان ردپای کاربران کم سن و سال را در شبکه‌های اجتماعی بزرگ تری همچون اینستاگرام و توئیتر نیز مشاهده کرد. هرچند حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی در قرن حاضر امری اجتناب ناپذیر است، اما می‌تواند در کنار محاسن که برای کاربران خود به همراه دارد، مشکلاتی نیز ایجاد کند که به نوبه خود تبعات فراوانی برای تمام سنین و اقشار و به خصوص اطفال به همراه دارد.

با وجود تمام مخاطرات حضور در فضای مجازی، بسیاری از افراد کم سن، اشتیاق فراوانی به حضور در شبکه های اجتماعی پیدا کرده اند. حال این پرسش مطرح می‌شود که آیا باید مانع آن‌ها شد؟ قطعاً منع آنها نمی‌تواند کمک کننده باشد. به این دلیل که از یک سو منع کودکان در انجام هر کاری می‌تواند اثرات منفی (نظیر خشم و لجاجت) در آن ها ایجاد کرده و به مراتب آن‌ها را برای استفاده از این شبکه‌های اجتماعی بیش از پیش ترغیب کند؛ از سوی دیگر، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی مجازی، مزایای گسترده‌ای نیز به همراه دارند؛ تا حدی که امروزه حتی مدارس نیز برای سهولت در امر آموزش و ارتباط نزدیک‌تر با اولیاء دانش آموزان از امکانات شبکه‌های اجتماعی بهره می‌گیرند.

همین ویژگی‌های فضای مجازی است که انسان‌ها را قادر می‌سازد تا به سادگی از دل زمان و مکان عبور کنند تا فرصت‌های جدیدی را برای آموزش، تجارت، سرگرمی، عشق و فعال بودن دارا باشند، فرصت‌هایی جدید را برای ارتکاب جرم نیز بوجود می‌آورند و می‌تواند بر روی تمایل به ارتکاب جرم تأثیر بگذارد. به عبارت دیگر، اینترنت و فضاهای اجتماعی که آن‌ها را در بر می‌گیرد، راه‌های دسترسی به

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

بزه دیدگانی را فراهم می‌آورد که در نبود اینترنت و فضاهای اجتماعی تحت کنترل آن، اهدافی عملی برای جرم در فضای مجازی محسوب نمی‌شدند؛ به عبارت دیگر شبکه‌های اجتماعی کودکان را در محیط هایی عاری از نگهبانان سنتی (والدین و معلمان) قرار می‌دهد و لذا آنان را نسبت به خواسته‌های جنسی بزرگسالان، آسیب پذیر رها می‌سازد **(Wolak et al, 2006: 38) .**

امروزه، کودکان با اینترنت بزرگ شده‌اند و به نوبه خود، به شدت با فرصت‌های متعدد استفاده برخط از این ابزار، آشنا هستند. کودکان و نوجوانان با استفاده روش‌های مختلف مربوط به ارتباط رایانه‌ای مانند ایمیل، چت، پیامک و شبکه های اجتماعی، درگیر جریان جامعه پذیری برخط و آنلاین هستند. به علاوه، کودکان و نوجوانان، نه تنها با استفاده از اینترنت در جریان جامعه پذیری قرار دارند، بلکه زمان زیادتری را به کار ارتباطات اینترنتی اختصاص می‌دهند؛ استفاده از وسایل ارتباط رایانه‌ای، قادر به ایجاد تعاملاتی مثبت می‌باشد و کاربران را در توسعه روابط مورد علاقه خویش توانا می‌سازد.

۵- علل موثر در جرم هرزه نگاری

۱-۵- نامحدود بودن محیط سایبری و ناملموس بودن فضای سایبری

فضای سایبری دارای محدوده مشخصی نیست. در حقیقت این فضا مرز ندارد. در محیط حقیقی با تعداد افراد مشخص یا محدودی سروکار داریم؛ اما در محیط سایبری، با یک فضای نامحدود و بدون مرز مواجه می‌شویم. این ویژگی مثبت که امکان استفاده شایسته از محیط سایبری را در جهت تسهیل فعالیتها مهیا می‌سازد، در صورت استفاده نادرست میتواند آثار منفی به همراه داشته باشد. این ویژگی فضای سایبری فرصتهای زیادی را به مجرمان برای تغییر دادن یا پنهان نمودن هویتشان می‌دهد. فضای سایبری، فضای فیزیکی و ملموس نیست. این ویژگی، فضای سایبری را خطرسازتر از محیط حقیقی نشان می‌دهد چرا که عامل مراقبی مثل پلیس، در این محیط وجود خارجی و ملموس ندارد تا جنبه بازدارندگی داشته باشد، به گونهای که مرتکب خود را آزاد احساس کرده و ارتکاب جرم در ذهن او تسهیل می‌شود (نوریان، ۱۸۳۱، ۷).

۲-۵- دسترسی آسان و سریع

از دیگر ویژگیهای فضای سایبری که موجب تسهیل جرم هرزه نگاری نیز می باشد، دسترسی آسان و سریع به این فضاست، به گونهای که افراد به راحتی با استفاده از رایانه شخصی یا موبایل قادر خواهند بود از کلیه امکانات این فضا بدون محدودیت استفاده کنند. امروزه به دلیل پیشرفت فناوری و ماشینی شدن فعالیتهای تولیدی، تجاری و اقتصادی استفاده از فضای مجازی جهت تسهیل و تسریع در امور، رشد روز افزونی یافته است به گونهای که بسیاری صنایع، کارخانهها، ادارات، بورسها، بازارهای تجاری، موسسات نظامی، آموزشی و. . . با یک شبکه مجازی کنترل می‌گردند. (زاهدیان و وجدانی فخر، ۱۳۹۷: ۳)

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

۳-۵- پنهانی و پوشیده بودن

فضای سایبری این قابلیت را دارد که بازیگران و نقش آفرینان آن کاملاً مخفیانه و بطور ناشناس باشند و بدون بیم از آن که شناخته شده یا مورد ردیابی و تعقیب قرار گیرند اقدامات خود را به نمایش گذارند (فضلی، ۱۳۸۳، ۱۲۷). فضای سایبری به جهت افسار گسیختگی و کنترل ناپذیری با دنیای بیرونی قابل مقایسه نیست. فضای سایبری به دور از کنترل اجتماعی و نظارت پلیسی است و حتی در بیشتر موارد کنترل گران خانواده مانند والدین نیز توان لگام زدن به سرکشی فضای سایبری راحتی در درون خانه ندارند. محیط سایبری از همان ابتدای شکلگیری، علیرغم نظم فنی شگفتانگیزش، از منظر رفتار کاربران، محیطی مبتنی بر آنارشیسم و هرج و مرج بوده است.

٦- تعریف پیشگیری[1]

پیشگیری در لغت به معنای عمل پیش‌گیری، جلوگیری، دفع، میانت، حفظ صحت و منع سرایت مرضی از پیش گرفتن می‌باشد (معین، ۱۳۸۷). مطابق ماده ۱ قانون پیشگیری از وقوع جرم: پیشگیری از وقوع جرم عبارت است از پیش بینی، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از میان بردن یا کاهش آن.[2] همانطور که ما در جرم شناسی نظری یاد گرفتیم که تبیین و تشریح عمل مجرمانه و نحوه تکوین فرآیند عمل جنایی در این نحله بررسی می‌شود و از رهیافت‌های جرم شناسی نظری برای جرم شناسی کاربردی استفاده می‌شود. که رهیافت‌های جرم شناسی نظری به کمک جرم شناسی کاربردی می‌آیند و در بهبود و عملکرد نحوه برخورد با بزه رخ می‌نمایانند (نجفی ابرند آبادی، ۱۳۸۲: ۸۴۲). یکی از ارکان جرم شناسی کاربردی، جرم شناسی پیشگیری است؛ که عبارت است از مطالعه علمی کارایی و امکانات پیش گیری از بزهکاری که ممکن است در سطح یک کشور، شهر یا محله مورد بررسی قرار گیرد. هدف از این مطالعه عقیم ماندن جرم در آستانه ارتکاب است (عظیم زاده و شیخ الاسلامی، ۱۳۹۶: ۱۷۷). تعبیر برخی جرم‌شناسی پیشگیرانه در معنای پیش‌دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلوی چیزی رفتن، مورداستفاده واقع می‌شود. یعنی با کاربرد فنون مختلف به‌منظور جلوگیری از وقوع بزهکاری، هدف به جلوی جرم رفتن و پیشی گرفتن از بزهکار است (ابراهیمی، ۱۳۹۶: ۱۳).

۱-٦- اهداف پیشگیری رشد مدار در برابر هرزه نگاری اطفال و نوجوانان

پیش‌گیری رشدمدار به معنای مداخله در دوره‌های مختلف رشد کودکان و نوجوانان در معرض بزهکاری به‌منظور پیش‌گیری از تمایل و گرایش آنان به ارتکاب جرم بوده و شامل اقداماتی است که ناظر به گروه خاص کودکان و نهادهای اولیه جامعه‌پذیری مانند خانواده، مدرسه و گروه همسالان است و هدف آن از

---

1. preventive.

۲. برای مطالعه بیشتر به قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۴/۶/۲۱ مصوب مجلس با اصلاحات مجمع تشخیص مصلحت نظام مراجعه نمایید.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

بین بردن یا بهبود عوامل خطر بزهکاری و نیز ایجاد عوامل حمایتی برای تقویت مقاومت افراد در مقابل گرایش به بزهکاری در آینده است (متولی زاده، ۱۲۳:۱۳۸۶). پیش‌گیری زودرس یا رشدمدار به‌عنوان یکی از گونه‌های پیشگیری، به‌صورت تخصصی در پی جلوگیری و ممانعت از بزهکار شدن کودکان است.

۱-۱-٦- حل مشکلات فرهنگی و تربیتی و اجتماعی از طریق نهاد خانواده

خانواده همچنین می‌تواند با تقویت رابطه محبت‌آمیز میان والدین و کودک و تقویت اعتقادات دینی و تشویق و تنبیه کودک، نقش کنترلی و نظارتی خویش را به‌خوبی ایفا نماید. خانواده‌ها به جهت بافت مستحکمی که دارند، در ساخت رفتار اجتماعی کودکان از طریق الگوبرداری و هویت‌سازی آنان می‌توانند در جلوگیری از وقوع بزهکاری مؤثر باشند. در اغلب خانواده‌هایی که دارای محیط گرم و صمیمی و بامحبت و منسجم هستند، انتقال فرهنگ و هویت اجتماعی به‌سادگی صورت می‌پذیرد (کتولی نژاد، ۲۹۱:۱۳۹۰). رفتار کودک، کارکرد ویژه سازمان شخصیت اوست و ساختار شخصیت از طریق فرآیند یادگیری و تعامل با محیط‌های اولیه جامعه‌پذیری به تکامل می‌رسد. جامعه‌پذیری فرآیندی است که کودک از طریق آن، عناصر اجتماعی و فرهنگی محیط را فراگرفته و قابلیت‌ها و توانایی لازم را برای حضور مؤثر و مثبت در زندگی اجتماعی و پذیرش نقش مطلوب اجتماعی تقویت می‌کند. کودکان از طریق دو نهاد خانه و مدرسه فرآیند جامعه‌پذیری را طی می‌کنند و اختلال در این فرآیند، کودک را در معرض خطر انحراف از معیارهای پذیرفته‌شده اجتماعی و بزهکاری قرار می‌دهد (مهدوی، ۳۹۷:۱۳۹۱). کودک حیاتی‌ترین دوران رشد خود را در محیط خانواده آغاز می‌کند، این نهاد، مسئولیت اصلی را در اجتماعی کردن فرزندان و برآوردن نیازهای بنیادین آن‌ها بر عهده دارد. خانواده به‌عنوان یک‌نهاد اجتماعی، مسئول حفظ نسل، اجتماعی کردن فرزندان، و فراهم کردن محیط پرمهر و محبت برای کودکان است و نقش بسیار مؤثری در اجتماعی کردن افراد و پیش‌گیری از بزهکاری دارد. به‌وسیله خانواده می‌توان از طریق مداخله در فرآیند رشد کودکان و بهبود شرایط زندگی آنان و سالم ساختن محیط خانواده سعی در کاهش عوامل خطرزا و تقویت عوامل حمایتی و درنتیجه پیش‌گیری از جرم نمود. بنابراین این نهاد، در فرآیند پیش‌گیری رشدمدار از بزهکاری اطفال و نوجوانان اهمیت بسیاری داشته و نقش مهمی را می‌تواند در رفع عوامل خطر و انجام مداخلات حمایتی داشته باشد.

۲-۱-٦- حل مشکلات روحی و روانی

ایجاد محیطی سالم و آرام در خانواده، تفاهم پدر و مادر، وجود رابطه صمیمانه و دوستی و تفاهم میان والدین و فرزندان، موجب آسایش خاطر کودک در خانواده می‌شود و محیط خانه را به پناهگاهی امن برای وی تبدیل می‌کند که در آن احساس امنیت دارد و باعث می‌شود در پی دوستان ناباب که درنتیجه

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

فقدان روابط صمیمانه در خانواده است، نباشد (متولی زاده ۱۳۸۶:۱۳۱). در این راستا ساترلند بیان می‌دارد که هرچه روابط اعضای خانواده، از صمیمیت بیشتری برخوردار باشد، امکان بروز انحراف کمتر است. نظریه هیرشی نیز حاکی از آن است که کاهش دلبستگی و صمیمیت در روابط متقابل اعضای خانواده، روی میزان بزهکاری تأثیر مثبت دارد. همچنین مطالعات نشان می‌دهد که بزهکاری نوجوانان با خانواده گسسته شده ارتباط دارد. غالباً میزان بزهکاری در خانواده‌های گسسته، نسبتاً بالاتر از خانواده‌های سالم است. پژوهشگران معتقدند کلید رشد سالم، هماهنگی مناسب بین خلق‌وخوی کودک و محیط خانواده است. وقتی والدین کودکِ دشوار برای او زندگی خانوادگی شاد و باثباتی را فراهم آورند، رفتارهای منفی و مشکل‌زای کودک به‌موازات افزایش سن کاهش می‌یابد (آزموده، ۱۳۹۰:۲۲).

۳-۱-٦-آموزش مسائل جنسی به کودکان

به دلیل پیشگیری از انحرافات جنسی و رشد و پرورش الگوهای صحیح و سالم جنسی در بین کودکان؛ والدین به عنوان اولین رکن جامعه و همچنین نزدیک ترین افراد به کودکان و اثرگذاری در پرورش و رشد کودک باید آموزش‌هایی را در مورد مسائل جنسی با کودکان در میان بگذارند؛ بدلیل این که از مهمترین روش‌های پیشگیری از رفتارهای نابهنجار جنسی، تربیت صحیح جنسی در این دوران است.

لذا والدین می‌تواند با زمینه سازی‌های تربیتی مطلوب و رشد هویت جنسی در دوره کودکی و آموزش مسائل جنسی، پرورش حیا، شیوه‌های کنترل جنسی پیش از ازدواج و آموزش‌های جنسی مناسب در دوران کودکی، مهم‌ترین پیشگیری از رفتارهای ناهنجار جنسی اعمال نمایند.

والدین باید این مسأله را درک کنند که مخفی نگه داشتن و عدم آگاهی کودک از مسائل جنسی عواقب بدتری به همراه خواهد داشت. پس سعی به بیان برخی مسائل جنسی و آموزش در این زمینه نمایند تا کودک از حقوق خود آگاه شود (فقیهی، ۱۳۸۷: ۲۶). آموزش‌های جنسی باید به تدریج، زمان بندی شده، متعادل و متناسب با ویژگی‌های سنی و با در نظر گرفتن احترام و همچنین بدون کوتاهی و زیاده روی باشد. در یک تحقیق و پرسش از والدین در مورد عدم آموزش جنسی به کودکان پاسخ‌ها این گونه بوده است که برخی حیا را مانع می‌دانستند و برخی چون خودشان اطلاع درستی نداشتند قادر نبودند به کودکان خود اطلاعات بدهند و برخی نیز به پیامدهای منفی این اطلاعات اشاره نمودند.

لذا پیامدهای عدم آموزش متفاوت و فراوان است در بحث آموزش جنسی، رعایت عفت و حیا امری بسیار مهم است اما نباید مانع از دادن اطلاعات و آموزش مسائل جنسی به کودکان باشد و بهتر است از کلمات ناپسند و سبک استفاده نشود و از زیاده گویی و حاشیه گویی نیز پرهیز گردد (فراهانی فر میهنی، ۱۳۸۹: ۲۸).

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

نتیجه گیری

مطالعه هرزه نگاری در حقوق کیفری ایران نشان می دهد که سیاست جنایی تقنینی ایران، رویکرد ممنوعیت و جرم انگاری کامل را در قبال هرزه نگاری برگزیده است. بدین ترتیب که تالش کرده است با به کار بردن واژه‌ها و عباراتی کلی چون " جریحه دار کردن عفت عمومی"، " افساد"، "صور قبیحه"، تمامی اشکال و صور احتمالی هرزه نگاری را جرم انگاری نماید. اما بررسی دقیق و موشکافانه ی قوانین موجود نشان می دهد که قانون گذار در این زمینه آنچنان که باید و شاید موفق نبوده است، چرا که هنوز هم موارد و مصادیق مهمی وجود دارد که مرتکبان آن ها قابل مجازات نیستند.

امروزه، کودکان و نوجوانان با اینترنت بزرگ شده اند و به نوبه خود، به شدت با فرصتهای متعدد استفاده برخط از این ابزار، آشنا هستند. کودکان و نوجوانان با استفاده روشهای مختلف مربوط به ارتباط رایانه ای مانند ایمیل، چت، پیامک و شبکه‌های اجتماعی، درگیر جریان جامعه پذیری برخط و آنلاین هستند. به علاوه، کودکان و نوجوانان، نه تنها با استفاده از اینترنت در جریان جامعه پذیری قرار دارند، بلکه زمان زیادتری را به کار ارتباطات اینترنتی اختصاص می‌دهند. متاسفانه پیشگیری‌های کیفری نیز در این زمینه مناسب نبوده و تا حدی با شکست مواجه شده است. پس خانواده و دیگر نهاد ها همچون آموزش و پرورش با آموزش مناسب به فرزندان خود و نحوه استفاده از فضای سایبر گامی مثبت را در سطح پیشگیری رشد مدار بردارند.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

فهرست منابع و مآخذ

ـ ابراهیمی، شهرام (۱۳۹۶)؛ جرم‌شناسی پیشگیری، جلد اول، تهران: انتشارات میزان، چاپ چهارم.

ـ ابراهیمی، محسن(۱۳۹۱)؛ هرزه نگاری در جرمشناسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته حقوق کیفری و جرمشناسی، دانشگاه پیام نور استان البرز.

ـ البوعلی، امیر. ۱۳۹۲. صلاحیت محاکم در جرایم سایبر. چاپ اول. تهران: انتشارات جنگل، جاودانه.

ـ زندی، محمدرضا. ۱۳۸۹. تحقیقات مقدماتی در جرایم سایبر. چاپ اول. تهران: انتشارات جنگل، جاودانه

ـ ژرژ، پیکا (۱۳۹۰)؛ جرم شناسی، ترجمه علی حسین نجفی ابرند آبادی، تهران، میزان، چاپ دوم.

ـ شامبیاتی، هوشنگ (۱۳۸۹). بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران، انتشارات مجد، چاپ دوم.

ـ عالی پور، حسن. (۱۳۹۰). حقوق کیفری اطلاعات (جرایم رایانه‌ای). چاپ اول. تهران: انتشارات خرسندی

ـ عبدالهی؛ سامان، کرمی؛ داود، عبدالهی؛ منوچهر، (پاییز ۱۳۹۵)، پیشگیری از بزهکاری اطفال با رویکرد خانواده و مدرسه مدار در سیاست جنایی ایران، فصلنامه تحقیقات حقوقی آزاد، سال نهم، شماره ۳۳

ـ عبدالهی؛ سامان، کرامتی معز؛ هادی، (زمستان ۱۳۹۵)، تحلیل جامعه شناسی جنایی علل و پیامدهای هرزه نگاری کودکان در شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهکارهای پیشگیری اجتماعی از آن، سال دهم، شماره ۳۵

ـ عبدالهی؛ سامان، محمدرضا؛ عباسی فرد، حمید ششگل، (پاییز ۱۳۹۵)، مفهوم اطفال در معرض خطر بزهکاری از دیدگاه پیشگیری رشدمدار با تاکید بر اسناد بین المللی، فصلنامه مطالعات بین المللی پلیس، سال ششم، شماره ۲۷.

ـ فرانک‌پی، ویلیامز، ماری لین دین، مک شین(۱۳۹۵)؛ نظریه‌های جرم‌شناسی، ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، تهران: انتشارات میزان، چاپ ششم.

ـ کرامتی معز، هادی؛ صدر، محمدحسن و مقدم، علی (۱۳۹۶)؛ رویکرد پیشگیرانه کیفری و غیرکیفری از بزه دیدگان تروریسم در فضای سایبر، مجله دانش انتظامی زنجان، شماره ۲۴

ـ کرامتی معز، هادی و عبدالهی، سامان؛ بایسته های جرم انگاری در حقوق خانواده با تأکید بر حفظ کیان خانواده، قم: انتشارات نوید حکمت، چاپ اول، ۱۳۹۶.

ـ متولی زاده نائینی، نفیسه، (بهار۱۳۸۶)، پیش گیری رشدمدار، مطالعات پیش گیری از جرم، سال دوم، شماره دوم.

ـ مدنی قهفرخی، سعید (۱۳۸۳)، کودک آزاری در ایران، چاپ اول، تهران: اکنون.

ـ معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه (۱۳۸۹)، مسائل قضایی هرزهنگاری در محیط سایبر، چاپ اول، تهران: راه نوین.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

ـ معظمی، شهلا (۱۳۸۸)؛ طرح حمایت از زنان، در فرآیند اجرای حبس در ایران، تهران، انتشارات دادگستر، چاپ پنجم.

ـ معین، محمد(۱۳۸۷)؛ فرهنگ فارسی، جلد اول، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ هشتم.

ـ نجفی ابرندآبادی، علی حسین و هاشم بیگی، حمید، (۱۳۹۳)، دانشنامه جرم شناسی، تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ سوم.

ـ نجفی ابرند آبادی، علی حسین(۱۳۹۱)؛ مباحثی در علوم جنایی (به کوشش شهرام ابراهیمی)، تقریرات درس جرم شناسی، ویراست هفتم.

__ R. Colon& Colon, R & P. A, (2001),A history of the children: A sociocultural survey across millennia, Green publisher, available at: http://www.amazon.com 20/1/2010.

__ Wolak et al, 2006, Online victimization of youth: five years later. Alexandria, VA: National Center for Missing and Exploited Children.

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]

[Downloaded from jlawst.ir on 2026-11-18]